

понад 500 тис. осіб. Натомість спецслужб у загальноприйнятому розумінні цього органу в Україні протягом незалежного існування як не було, так і немає).

Новий підхід до сектору безпеки України та його структурних елементів вимагатиме й нових підходів до визначення демократичного цивільного контролю над ним. На нашу думку, **демократичний цивільний контроль над сектором безпеки України** – це комплекс правових, організаційних та інформаційних заходів, які здійснюються відповідно до законодавства України з метою забезпечення неухильного дотримання законності і відкритості в діяльності усіх його складових, сприяння їхній ефективній діяльності та виконанню покладених на них функцій.

Таким чином, вдало проведена модернізація цивільно-військових відносин стане надійною запорукою ефективного демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони, сприятиме ефективному реформуванню правової системи України.

Список використаних джерел

1. Чорний В. С. Особливості демократичного цивільного контролю над військовою сферою українського суспільства на сучасному етапі. *Social development & Security*. 2018. № 3 (5). С. 3–12.

Школьніцька І. К.,

слухач II курсу магістратури

Інституту кримінально-виконавчої служби

Науковий керівник:

Бойко-Бузиль Ю. Ю.,

кандидат психологічних наук, доцент

завідувач кафедри психологічних дисциплін

Інституту кримінально-виконавчої служби

РОЛЬ МЕДІАЦІЇ В СИТУАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Домашнє насильство – це актуальна проблема в нашому суспільстві, яка торкається понад 60% гетеросексуальних відносин, серед яких 95% випадків насильства вчиняють чоловіки по відношенню до жінок, тлумачачи застосування сили як засобу контролю. Споконвічно домашнє насильство є закритою темою для обговорення, оскільки проблеми сім'ї часто розглядаються як приватні та такі, про які «соромно» голосно говорити. Саме тут на допомогу приходить народна мудрість, яка стверджує, що «б'є, значить любить», що «не варто виносити сміття з хати», «а що люди скажуть?».

Нині специфікою застосування медіації опікуються як зарубіжні так і вітчизняні вчені, серед яких Х. Бесемер, Е. Віллс, В. Землянська, О. Калашник, О. Краснова, А. Кривуляк, К. Левченко, Ч. Ліксон, І. Сотніченко та ін. Серед громадських організацій варто згадати Громадську організацію «Ла Страда – Україна» (до лютого 2016 р. – Міжнародний жіночий правозахисний центр «Ла Страда – Україна»).

У суспільстві існують певні стереотипи та міфи, які негативно впливають на ефективне подолання та профілактику насильства в сім'ї. Наведемо деякі з них: 1) «жінки провокують насильство і заслуговують на нього»; 2) «жінки, які зазнають насильства, завжди можуть піти від кривдника»; 3) «жінки, які зазнають насильства в родині, – мазохістки. Їм приємно, коли їх б'ють»; 4) «чоловіки-кривдники поведуться агресивно і грубо у стосунках з усіма»; 5) «кривдники, які застосовують насильство, психічно нездорові»; 6) «чоловіки, які вдаються до насильства, є невдахами і не можуть подолати проблем у житті»; 7) «чоловіки, які б'ють дружин, б'ють також і дітей»; 8) «чоловік припинить насильство, коли ми одружимося»; 9) «дітям потрібен їхній батько, навіть якщо він агресивний, – залишаюся тільки через дітей»; 10) «домашні сварки, рукоприкладство та бійки властиві неосвіченим та бідним людям. У родинях з вищим рівнем достатку такі події трапляються рідше»; 11) «причиною насильства є алкоголь» [1, с. 14].

Домашнє насильство умовно поділяють на три основні категорії: фізичне, сексуальне та психологічне, яке включає умисне заподіяння шкоди майну та домашнім улюбленцям. Фізичне та сексуальне насильство легше визначити, ніж психологічне насильство, оскільки, психологічне насильства часто супроводжує як фізичне так і сексуальне насильство.

Жертви домашнього насильства та їхні кривдники мають певні особливості в поведінці, а саме: жертви домашнього насильства (занепокоєння, тривожність, пригнічений стан, схильність до усамітнення, надмірна поступливість, низька самооцінка тощо) та кривдники (агресивність, конфліктність, зухвалість, зневажливість, неадекватна самооцінка, нівелювання людської гідності тощо).

Та варто відзначити, що насправді домашнє насильство – це закономірність поведінки у відносинах, яку здійснює один партнер проти іншого; що включає в себе фізичне насильство, емоційне насильство, економічний примус, ізоляцію, сексуальне насильство, загрози та залякування, використання дітей, словесне приниження, пошкодження або знищення майна, вбивство та інші форми насилля. Відтак, найбільш потужною силою у таких деформованих відносинах є страх потерпілого від зловмисника. Тому, для забезпечення безпечного та ефективного вирішення питання у таких відносинах – це розуміти страх та його наслідки. Саме медіація покликана у повній мірі допомогти вирішенню даного завдання.

Ми переконані, що нині необхідно враховувати три загальних підходи до впровадження медіаторства: 1) освіта та навчання спеціалізованих сімейних медіаторів; 2) скрінінг усіх справ щодо розлучення, щоб визначити, які випадки підходять для посередництва; 3) використання спеціалізованих методів та процедур до, під час та після сесії медіації.

Медіація за своєю суттю має бути тотожною попередній альтернативі процедури розлучення, особливо в сім'ях, де в анамнезі були випадки домашнього насильства. Сімейні медіатори повинні бути навчені та добре знати, як найкращим чином ідентифікувати та співпрацювати з парами де було або є домашнє насильство. Відтак, необхідно долучати медіаторів, які мають базову соціологічну, психологічну, педагогічну або юридичну вищу освіту, та які пройшли курс навчання. Оскільки, найперше правило будь-якого професійного втручання – не завдати шкоди.

Усі програми посередництва повинні враховувати безпеку сторін, що мають першочергову зацікавленість. Тому при визначенні кола осіб на позицію медіатора, необхідно робити оцінку його компетенції. Наприклад, працівники, які мають досвід роботи у правоохоронних органах, не можуть бути призначені медіатором, що пов'язано з проблемами їхньої об'єктивності в силу минулої професійної діяльності. Також необхідно прописати процедуру розробки та затвердження методики медіації (від скрінінгу, протоколу ведення сесії, належного використання структурованих і директивних допитів та індивідуальних засідань), а також систему оцінки та контролю якості роботи медіаторів. Варто звернути увагу на вимоги для приміщень для медіації. Важливо, щоб жертва насильства мала план безпеки, якщо насильство посилюється, або якщо вона очікує, що це буде. Посередник може допомогти їй продумати стратегії захисту себе та дітей. Медіатор має проінформувати жертву про терміновий заборонний припис та обмежувальні приписи.

Висновок. Медіація не має на меті вирішувати соціальну проблему, спричинену домашнім насильством, і має розглядатися як один із елементів загальної схеми попередження та контролю. Це може бути цілком ефективною інтервенцією за умови, що консенсуальний характер процесу гарантується, сторони повністю володіють своїми інтелектуальними та психологічними можливостями, коли конфлікт ще не загострився, коли випадок насильства не є постійним, а медіація є контекстною реакцією на ситуацію, яка вважається нестерпною, і, нарешті, коли посередники безперечно компетентні. Окреслене коло проблем і виступатиме перспективою наших подальших розвідок.

Список використаних джерел

1. Попередження домашнього насильства: навчальний посібник для консультантів «гарячих» ліній. Київ, 2016. 92 с.